

seminari sobre la professió del bibliotecari.

intervenció de mercè rossell.

Siguin les meves primeres paraules de benvinguda per a tots els assistents i d'una manera especial per a aquelles persones que han vingut expressament a Barcelona a compartir amb nosaltres aquesta Jornada d'Estudi.

El tema que avui ens ocupa —el reconeixement oficial de la professió de bibliotecari— ha estat debatut llargament sense que, ara per ara, s'hagi arribat a cap solució positiva. De tota manera, crec que no han estat inútils ni la mentalització ni les gestions portades a terme, perquè n'esperem obtenir resultats ben aviat.

ANABA, que en tot moment procura de recollir les aspiracions i les inquietuds dels associats, va proposar com un dels temes d'estudi del I Congrés Nacional de Biblioteques, que va organitzar a Ciutat de Mallorca el 1964, la formació professional del bibliotecari.

Abans d'aquest Congrés i per tal de recollir documentació, ANABA va distribuir una circular-enquesta on es formulaven preguntes com ara la següent: *"En España no existe oficialmente la carrera de bibliotecario, a pesar de que funcionan Escuelas y Cursos sobre la especialidad..., ¿cree usted que debe instituirse oficialmente la carrera de bibliotecario?"*. A aquesta pregunta en seguien d'altres sobre el nombre de nivells que haurien d'existir en la carrera, els estudis bàsics de cada nivell, la classificació dels llocs de treball que s'haurien de reservar a cada titulació, etc.

Com a resultat del Congrés es van redactar unes conclusions per a elevar a la "Superioridad", de les quals els punts 12, 13, 14 i 15 encara es poden considerar vàlids tretze anys després.

El punt 12 deia: *"Para la adecuada formación profesional del bibliotecario-documentalista español, el Congreso recomienda que se establezcan oficialmente en España los estudios de la carrera de bibliotecario en sus diversos niveles"*.

El punt 13: *"Que los estudios de grado superior se adscriban a la Universidad española, creando, en las Facultades de Filosofía y Letras, una sección de Biblioteconomía y Documentación"*.

I el punt 14: *"Que los estudios de grado medio, sobre la base del bachillerato superior, se adscriban igualmente a la Universidad española, constituyendo dentro de las Secciones de Biblioteconomía y Documentación de las Facultades de Filosofía y Letras, Escuelas de Biblioteconomía y Documentación que expidan el correspondiente título"*.

I el punt 15: *"Que en las mismas Escuelas de Biblioteconomía y Documentación se expidan certificados de aptitud para el desempeño de funciones auxiliares en Bibliotecas y Centros de Documentación a los bachilleres elementales que sigan los correspondientes cursillos de capacitación"*.

Després, durant els anys següents, s'ha sentit, cada cop més vivament, la necessitat d'institucionalitzar la figura del bibliotecari.

Així, en tots els Congressos que ha organitzat ANABA, excepte en el de les Canàries, s'ha continuat estudiant i discutint sobre la professió del bibliotecari.

En el II Congrés, celebrat a Girona el 1966, van ser M. Antònia Cot, M. Teresa Boada i Enric Mirambell els qui van exposar en les seves ponències la necessitat del reconeixement oficial de la professió i la situació del personal al servei de les biblioteques.

En el III Congrés, que va tenir lloc a Pamplona el 1970, M. Teresa Boada va insistir en la conveniència que s'estableixi en primer lloc l'estructura professional del bibliotecari abans que una estructura bibliotecària.

Finalment, en el darrer Congrés de Biblioteques, celebrat durant la primavera del 1972 a Barcelona, Roser Riera Masgrau i Teresa Sastre van presentar una comunicació en la qual s'estudiava també, tot i que referit a bibliotecaris de biblioteques especialitzades, la problemàtica professional, i es presentava un pla d'estudis.

I ara, el sol fet d'una assistència tan nombrosa a aquest Seminari ens demostra, una vegada més, la preocupació i el viu interès que sentiu la majoria dels bibliotecaris per a institucionalitzar la nostra professió.

La falta de reconeixement oficial dels estudis de biblioteconomia repercuteix en diversos aspectes de la professió, especialment en l'aspecte laboral, ja que en aquestes circumstàncies ens manca totalment qualsevol protecció de caràcter legal.

Com és possible d'exigir ara la deguda titulació al personal que dirigeix importants biblioteques d'organismes i empreses privades —així com les d'alguns centres oficials— si no existeix la carrera de bibliotecari?

Per tant, el fet de no haver donat un caràcter oficial als estudis de biblioteconomia ha afavorit l'intrusisme en la nostra professió. No es podrà exigir un professional titulat en cada lloc que ho requereixi fins que la carrera i el títol de bibliotecari no tinguin un caràcter oficial i els bibliotecaris estiguin col·legiats.

Actualment és considerable el nombre de persones que exerceixen en biblioteques sense ser bibliotecaris. Tot i que molts d'ells posseeixen una base cultural de nivell superior i senten una veritable vocació pel treball que fan, d'altres, en canvi, manquen de tota preparació.

Aquestes persones (de les quals no hem parlat fins ara en aquest seminari, però que pesen molt en el nostre àmbit) s'hauran de tenir molt en compte una vegada obtingut el reconeixement de la nostra professió, a efectes de possibles estudis que caldrà exigir-los i de les convalidacions que corresponguin.

Així, davant la imperiosa necessitat d'aconseguir de la "Superioridad" la creació oficial de la professió de bibliotecari, hem d'unir els esforços de tots els professionals per tal d'aconseguir aviat el nostre objectiu.

*Mercè Rossell
Bibliotecària*

intervenció de rosa ricart.

Crec que els companys que m'han precedit en l'ús de la paraula han expressat raons suficients per avalar la tesi que els estudis de biblioteconomia per la professió de bibliotecari han d'estructurar-se en cicles i graus fins arribar al grau superior o doctorat, tal com ve succeint a la majoria dels països desenvolupats.

Malgrat tot, hi ha un aspecte que considero important i que m'agradaria de subratllar: és el del millorament, progrés i evolució d'aquests mateixos estudis i la indispensable cooperació intel·lectual i pràctica, fins i tot a nivell internacional, que s'estableix entre els qui han estudiat i practiquen una mateixa carrera universitària i que, per tant, parlen internacionalment un mateix llenguatge professional. Tots estan interessats en els mateixos problemes i viuen dificultats semblants.

Per sortir al pas de possibles divergències m'agradaria d'afegir que cap carrera no pot quedar reduïda a un grau mitjà o inferior per a continuar per sempre més dispersa en diferents plans i interessos. Cal que hi hagi un esforç comú universitari i, per tant, educacional i investigador que coordini treballs i solucions per a crear la investigació i les pràctiques necessàries per al seu millorament col·lectiu, i que inspire o faci créixer l'impuls vocacional que fa que la recerca de nous mòduls i sistemes, sovint mal remunerada i encara més malagraïda, sigui una força motriu per assolir més grans i millors objectius professionals.

A totes les carreres s'ha de deixar lloc per a planificar, millorant les estructures existents, a fi d'estudiar i obtenir funcions més àmplies i, fins i tot, crear noves necessitats en els usuaris o beneficiaris dels seus serveis. I no crec que això es pugui aconseguir escampant els estudis en diversos centres que els adoptaran com a un "ersatz" o subproducte i que mai no sentiran la professió com a tal ni serà aquest el seu interès primordial.

Crec que s'aconseguirà millor creant bons bibliotecaris universitaris amb impuls vocacional que parlin un mateix idioma internacional i sàpiguen col·laborar i coordinar tots els esforços i iniciatives professionals.

Malgrat tot, és evident que els especialistes de la informació en el seu grau més alt necessiten uns coneixements especialitzats que el bibliotecari no haurà pogut adquirir. Als països més avançats aquest problema s'ha solucionat de formes diferents, sense que, en cap cas, s'hagi sentit la necessitat de reduir la carrera de bibliotecari a un estatus d'inferioritat.

Per exemple, la Universitat britànica de Sheffield, que s'ha preocupat molt per aquests estudis, i de la qual tinc notícies molt recents, ho ha resolt oferint tres tipus de cursos complementaris per a post-graduats:

- Un de biblioteconomia i tècniques de la informació en general.
- Un altre per a obtenir el títol d'Informador Científic i Tècnic per a graduats en ciència i tecnologia.
- I un altre per a graduats de matèries especialitzades en Ciències Socials.

Cap d'ells no exclou l'altre i tots poden arribar als graus i qualificacions més alts com el de Master o Doctor.

Com a colofó sols voldria llegir alguns dels projectes d'investigació que està portant a terme la dita Universitat de Sheffield en els seus estudis de post-graduats en biblioteconomia i ciències de la informació, sense comptar els que realitzen individualment els membres de la facultat i els treballs escomesos pels estudiants a les seves tesis doctorals.

La British Library Research Development Departament patrocina diferents projectes concernents a la manipulació de la informació per les computadores; un altre, d'anàlisi dels grups de personal bibliotecari i d'informació que es necessiten en diversos complexos; i un altre estudi sobre la necessitat de la informació i els serveis socials dels diferents departaments de l'administració local.

També ha concedit un "grant" (ajuda financera) per a la fundació d'un centre d'investigació i estudi dels usuaris, que es desitja que arribi a ser el centre nacional per a la investigació, educació, consell i referència en el camp d'estudi de l'usuari respecte a la biblioteconomia i ciències de la informació especialitzada.

Projectes anteriors patrocinats per la B.L.R.D. inclouen: la investigació dels elements necessaris en l'educació dels qui treballen en el camp de la informació científica i industrial; un examen de la utilització de llengües estrangeres a les activitats d'investigació de la comunitat acadèmica; ajut de les computadores a la compilació d'índexs de matèries, etc., etc....

El Departament Estatal d'Educació i Ciència va finançar recentment un projecte per a l'estudi de la cooperació bibliotecària local. Un altre sobre l'educació i formació d'especialistes de la informació ha estat emprès per encàrrec de l'Organització per la Cooperació i Desenvolupament Econòmic. La UNESCO ha ajudat també, finançant un estudi i l'edició d'un manual sobre la compilació de descripcions bibliogràfiques que puguin llegir les màquines.

Ajuts i finançaments d'altres fonts han estat obtinguts per a un estudi detallat de catalogació i altres funcions relacionades amb les biblioteques de les Universitats Britàniques.

Només un cos facultatiu universitari pot aconseguir finalitats de treball i ajuts semblants i NO sembla que ningú pugui considerar convenient de condemnar a perpetuïtat uns estudis, útils en grau màxim, a quedar-se en un grau mitjà sense esperances de millorament. Només creant estudis universitaris bibliotecaris a nivell superior, i no sense grans esforços i dificultats, aconseguirem de posar-nos a l'altura dels països desenvolupats.

*Rosa Ricart Ribera
Barcelona 16-2-77*

intervenció de m. teresa boada.

Després de parlar d'altres Escoles de bibliotecaris i de diversos intents d'organització d'aquests estudis, li toca el torn a l'Escola de Bibliotecaris de Barcelona. I en parlar d'aquesta Escola, malgrat que el tema del Seminari en la sessió del matí sigui "Els estudis de bibliotecari a l'actualitat", hauré de referir-me, almenys per començar, a una actualitat una mica "camp", intentant de fer un breu i esquemàtic balanç de la seva vida, de les seves realitzacions i de les seves aspiracions.

Es un tema en què segurament trobareu que em repeteixo. Es veritat. N'he parlat a congressos, reunions, en públic i en privat. Sospito que he arribat a fer-me pesada parlant de la necessitat d'instituir d'una manera oficial i en el pla nacional —a l'àmbit provincial ho tenim relativament resolt— els estudis de la professió del bibliotecari. Que com a professió ja ens ho han dit les nostres col·legues i ho repeteixo ara jo, sí que existeix i l'Estat té llocs de treball amb aquest títol, però tots sabem —i d'això ens planyem— que no existeixen uns estudis institucionalitzats —amb l'excepció de la província de Barcelona i la Universitat de Navarra—. I sempre, parlant d'aquest tema, he passat a parlar de l'Escola de Bibliotecàries de la Diputació de Barcelona. La meua persistència us donarà idea de com ens interessa aquest tema i de l'absoluta necessitat que tots tenim de solucionar-lo.

El naixement de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona va posar en pràctica "avant la lettre", l'afirmació —que quasi ja és un axioma— amb la qual coincidim plenament amb un il·lustre bibliotecari, que és així com li agrada que l'anomenin malgrat els seus títols i càrrecs oficials, bon amic de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona, el senyor Lluís García Ejarque, afirmació que diu: "L'experiència dels èxits i dels fracassos ha demostrat que cal tenir primer el bibliotecari que la biblioteca".

Partint, doncs, de la base que tota institució necessita personal apropiat per a la seva funció, l'Escola de Bibliotecàries es creà com una conseqüència lògica de l'acord aprovat per la Mancomunitat de Catalunya de fundar Biblioteques Populares. L'acord de creació de les Biblioteques Populares és de 1915 i en el mateix informe anava inclosa la creació de l'Escola de Bibliotecàries, per tal de formar el personal que havia de treballar a les Biblioteques Populares.

El mes de maig de 1915 es fa pública la primera convocatòria d'ingrés a l'Escola de Bibliotecàries. El mes de novembre s'inaugura el primer curs. El 1918 es va graduar la primera promoció de bibliotecàries —foren 6— i el 15 de juliol

de 1918 s'obre solemnement la primera Biblioteca Popular: la de Valls, que aviat complirà el seu 60è. aniversari.

A la seva època resultava capdavantera, no sols a Espanya, sinó també a l'Europa continental.

Els estudis constaven d'un examen d'ingrés, tres cursos revàlida i presentació d'una tesina sobre un tema tècnic o de bibliografia.

Es considerà imprescindible que l'escola fos adscrita a una gran Biblioteca viva i actual, en aquest cas la Biblioteca de Catalunya, que el 1914 havia obert les seves portes al públic i formava part de les Institucions Culturals de la Mancomunitat. Actualment hi continua adscrita i és a la Biblioteca de Catalunya i a les Biblioteques de la xarxa de Biblioteques Populares del Servei de Biblioteques de la Diputació que les alumnes efectuen les hores de pràctiques reglamentàries.

Des del 1915 l'Escola de Bibliotecàries segueix una línia ininterrompuda. Hi ha canvis d'allotjament, de professorat; els programes d'estudis varien d'acord amb l'evolució bibliotecària, però l'Escola no deixa mai de funcionar i cada un d'aquests 61 anys en surten noves promocions.

Com he explicat en començar, les bibliotecàries estaven destinades a exercir a les Biblioteques Populares de la Mancomunitat. La seva formació tècnica i cultural estava, doncs, pensada perquè treballessin en un determinat tipus de biblioteca: cultura general, amb predomini de les disciplines humanístiques, tècnica de biblioteques amb molta amplitud, coneixement de les realitats del país. S'insistia en la formació literària, especialment els primers anys de la vida de l'Escola. I sempre ha procurat estar al corrent i en relació amb el moviment bibliotecari mundial. La seva Biblioteca i les estades ("stages") i visites en pla professional i de treball de les bibliotecàries a biblioteques estrangeres ho acrediten prou bé.

La continuïtat i persistència de l'E. de B. i el treball de les seves graduades estem segurs que han influït d'una manera decisiva en la creació de l'ambient apropiat per a confirmar la idea —que ja podem dir que és general— que les biblioteques, públiques o privades, d'un cert volum, necessiten personal especialitzat.

El limitadíssim camp de treball que representaven les Biblioteques Populares, s'ha anat ampliant de mica en mica. Ja abans de 1936 trobem bibliotecàries treballant a empreses, i comencen a exercir als Seminaris de la Universitat. Actualment el camp de treball inicial està completament desbordat. El bibliotecari és un professional necessari a la societat. S'ha convertit en una professió normal, com tantes altres, i cal que se li reconegui, exigint-li estudis institucionalitzats i estructurats que permetin la completa formació del bibliotecari i el desenvolupament de la professió. I que permetin també la defensa professional.

Les 6 bibliotecàries de 1918 s'han convertit en quasi 800, malgrat la fama de difícil que té l'examen d'ingrés. No conec el tant per cent de les que ara estan treballant. Puc afirmar que són la majoria.

Això fa que, malgrat el creixement de les Biblioteques Populares i Especials de la Mancomunitat —que ara són de la Diputació i havien estat de la Generalitat i... confiem que en un pròxim futur seran altra vegada de la Generalitat—,

són moltes més les bibliotecàries que treballen en centres i institucions que no depenen de l'Administració Provincial. Treballen en una professió en la qual s'han graduat després d'uns estudis en una Escola especial, en unes condicions curioses de no reconeixement —a efectes de categoria, administratius— d'aquests mateixos estudis que són els que han permès que poguessin treballar a Biblioteques. I en dir això penso especialment en les companyes que treballen en Universitats i centres estatals. La varietat de la seva qualificació administrativa és realment pintoresca.

Durant aquests 61 anys d'existència l'Escola de Bibliotecàries s'ha esforçat sempre a actualitzar els seus programes d'estudis. No entraré en detalls. La Secretaria de l'Escola pot proporcionar-los a qui els interessin.

Moltes de les idees i aspectes pràctics que inspiraren la creació de l'Escola i dels seus primers plans d'estudis, resulten encara vigents. Per exemple: l'interès per les realitats del país, l'adscripció a una gran Biblioteca i a la xarxa de Biblioteques Populars, per a efectuar les pràctiques, continua essent imprescindible i útil. Però tot, fins això, se'ns ha fet petit. Si continuem amb l'exemple de les pràctiques, cal dir que actualment existeixen altres tipus de biblioteques especialitzades i que aquestes són molt més necessàries, que les alumnes les haurien de conèixer.

En l'aspecte de tècnica de Biblioteques l'evolució ha estat extraordinària. Exagerant un xic, diria que en certs aspectes hem passat de l'artesanía a una certa industrialització: la reproducció de fitxes, per exemple, els catàlegs automàtics dels quals tant es parla, etc., que pressuposen tècniques molt més concretes i especialitzades. El camp bibliotecari i bibliogràfic s'ha ampliat tant, que moltes vegades requereix especialitzacions, no solament pel que fa al tipus de Biblioteca, sinó en el treball dintre de la Biblioteca. L'augment de lectors, la seva diversitat i la de les matèries, el gran augment de la producció editorial, donen un relleu molt més important a la funció informativa, podríem dir, que està en plena inflació. I així, si continuéssim amb els diversos aspectes i funcions de la professió, en tots trobaríem la necessitat d'estructurar, professionalitzar, institucionalitzar els estudis a categoria universitària, en tots els graus.

Confiem que després de tants anys de professionalitat no reconeguda, que davant l'evident necessitat —sentida per tots els presents i demostrada per tots els que hem intervingut en aquesta part del Seminari— d'institucionalitzar la professió, aconseguirem l'aprovació del famós decret que ens consta que ja està redactat i només pendent de tràmits i signatures. Decret que ha unit l'esforç de tots.

Llavors haurà arribat el moment d'asseure'ns al voltant d'una taula i, amb unió, però sense uniformitat, podrem començar a resoldre el problema de la formació del bibliotecari. No hem de pretendre crear de nou, inventar, sinó ajuntar les nostres experiències i realitzacions, reconèixer, per a evitar-los, els nostres errors i fracassos, adaptar el que ja existeix i crear on no hi hagi res.

I permeteu-me un últim comentari: l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona ha estat fins al 1974 una institució femenina. A l'informe del Consell d'Investigació Pedagògica es donen les raons d'aquesta exclusivitat. Raons lògiques, sens dubte, el 1915. Cal reconèixer que fou un benefici positiu obrir nous horitzons a la dona el 1915. I així va continuar. Ja fa anys que crec que no tenia raó de ser— i, personalment, crec que ha perjudicat la professió—. Em plau d'anunciar que la segregació s'ha acabat.

I acabo recordant amb agraïment els creadors d'aquesta Escola —ja antiga i ben actual— i els seus continuadors que en part són responsables de la celebració d'aquest Seminari.

*Teresa Boada
Bibliotecària
Barcelona, 18 de febrer de 1977*

conclusions.

SEMINARI SOBRE LA PROFESSIÓ DEL BIBLIOTECARI CELEBRAT A BARCELONA, A LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA DE L'EXCMA. DIPUTACIÓ PROVINCIAL, AMB EL PATROCINI DE LA "DIRECCION GENERAL DEL PATRIMONIO ARTISTICO Y CULTURAL DE LA DIRECCION GENERAL DE UNIVERSIDADES" I AMB LA COL.LABORACIÓ DE L'A.N.A.B.A. I DE L'ASSOCIACIÓ DE BIBLIOTECÀRIES, EL DIA 18 de FEBRER DE 1977

Una política bibliotecària coherent no es pot realitzar sense comptar amb el personal qualificat capaç de portar-la a efecte. Per tant:

Els bibliotecaris assistents al Seminari sobre la Professió del Bibliotecari consideren que és peremptòria i urgent la necessitat de donar les disposicions legals corresponents que institucionalitzin els estudis de biblioteconomia, condició indispensable perquè els centres bibliotecaris puguin comptar amb professionals degudament preparats i que aquests, alhora, puguin gaudir d'un estatus professional que ara els manca.

Conseqüentment, s'acorda elevar als Hlms. Srs. "Director General de Universidades" i "Director General del Patrimonio Artístico y Cultural", les següents

CONCLUSIONS

1.— Que, donada l'evident necessitat d'institucionalitzar oficialment la professió de bibliotecari, s'estableixin amb caràcter oficial i universitari els estudis corresponents.

2.— Que els dits estudis s'estructurin en cicles i graus, d'acord amb la normativa de la vigent "Ley General de Educación".

3.— Que, una vegada institucionalitzats aquests estudis, es reconeguin i adscriguin, amb caràcter d'urgència, a la Universitat que correspongui les Escoles ja existents.

4.— Que, per a redactar plans d'estudi, la Universitat constitueixi una comissió en què estiguin representades les Escoles ja existents i que, en els plans esmentats, es tinguin en compte les diverses realitats culturals i socio-econòmiques de l'Estat espanyol.